

จดหมายข่าว

โดนมม

ปีที่ 27 ฉบับที่ 6 ประจำเดือน มีนาคม 2568

ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม

E-mail : farmproduction@dpo.go.th

“การเลี้ยงโคนมก็เป็นอาชีพที่ดี
สำหรับคนไทยเหมาะกับประเทศ
และถ้าใช้หลักวิชาที่เหมาะสม
จะทำให้มีความเจริญและมีรายได้ดี”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล
อดุลยเดชพระราชนิพนธ์ให้แด่เกษตรกร
สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง ยุวเกษตรกร
และสมาชิกผู้รับนมสด
ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา
เมื่อวันพุธที่ 11 พฤษภาคม พุทธศักราช 2531

สาระ

หน้า

บทความงานวิจัยภายในประเทศ	2
จำนวนโคนม อ.ส.ค.	2
การจัดการฟาร์ม	3
การจัดการด้านสุขภาพ	3
Dairy Activities News	4

ข้อตกลงร่วมกันในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในฟาร์มโคนม

ORION®

บริษัท โอริออน แมชชีนเนอร์รี่ เอเชีย จำกัด ประเทศญี่ปุ่น
บริษัท ซินเทลลิเจนท์ จำกัด
บริษัท เอ็น พี อกริเทค (ประเทศไทย) จำกัด

เซียนวัว

เทคโนโลยีก้าวไกล เกษตรกรไทยก้าวทัน

Precision
Dairy Farming

เขียนแต่รี
แอปพลิเคชันบริหารจัดการฟาร์ม
อันดับหนึ่งของประเทศ

จับสัดแม่นยำสูง 95%

- Animal identification
การระบุตัวสัตว์ด้วยไมโครชิป
- Behavior monitoring
ติดตามพฤติกรรม
- Health monitoring
ติดตามสุขภาพ
- Finding cow in heat
ตรวจสอบการเป็นสัด
ความพร้อมในการผสมพันธุ์

SMART
TAG
NECK
SMART
แท็กคอ

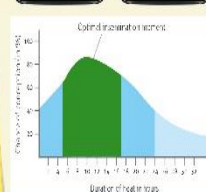
การกินน้อยลง?
การนอนน้อยลง?
เคี้ยวเอื้องน้อยลง?
จังหวะการเดินลดลง?
ไม่เคลื่อนไหว นอนนานเกินไป?
ต้องติดตามสุขภาพอย่างต่อเนื่อง?

- โครงสร้างอุปกรณ์เขียนบนแท็กการสีกทรวง
- ป้องกันไม่ให้น้ำ IP67 ทนต่อความชื้นและน้ำได้ถึง 95%
- ความแม่นยำสูง 95%
- อายุแบตเตอรี่ 5 ปี
- ฝังช่องสัญญาณ 4G LTE

Sustainable and Intelligent

นวัตกรรมขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก

ลดต้นทุน
ผลิตลูกวัว 1 ตัว
ลดต้นทุน เพิ่มกำไรเกษตรกร

ที่มา : นิทรรศการเทศกาลงานโคนมแห่งชาติ ประจำปี 2568

การจัดการฟาร์ม

การบันทึก คำนวณ
และวิเคราะห์ข้อมูลฟาร์มโคนม (ต่อ)

อัตราการคัตหึงแม่โครีดนมในรอบการให้น้ำนมต่างๆ

รอบการ ให้น้ำนมที่	จำนวนแม่โครีดนม (ตัว)		คัตหึง(%)
	ที่มีอยู่	ที่คัตหึง	
1	25	9	36-40
2	16	2	10-15
3	14	1	0.8
4	13	1	0-8
5	12	2	16-17
6	10	3	30
7	7	4	60
8	3	3	100
รวม	100	25	

จำนวนวันระยะตกกลูกของฝูงแม่โครีดนมเฉลี่ยในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา

จำนวนวันระยะตกกลูกของฝูงแม่โครีดนมเฉลี่ยในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา มีค่ามาตรฐานระหว่าง 350 ถึง 380 วัน หมายความว่าแม่โครีดนมต้องให้ลูกปีละ 1 ตัว ถ้าจำนวนวันระยะตกกลูกของฝูงแม่โครีดนมในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา มีค่าต่ำกว่า 350 วัน แสดงว่าฟาร์มโคนมไม่มีปัญหาการผสมติด แต่อาจทำให้แม่โครีดนมมีจำนวนวันให้ผลผลิตน้ำนมลดลง เพราะแม่โคต้องการระยะทราย 45 ถึง 60 วัน เพื่อรอคคลอด ซึ่งส่งผลให้ฟาร์มมีรายได้ลดลง ถ้าจำนวนวันระยะตกกลูกของฝูงแม่โครีดนมในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา มีค่ามากกว่า 380 วัน แสดงว่าฟาร์มโคนมมีปัญหาการผสมติด ความผันแปรของจำนวนวันระยะตกกลูกของฝูงแม่โครีดนมเฉลี่ยในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา ขึ้นอยู่กับความผันแปรของดัชนีรองได้แก่จำนวนวันหลังคลอดถึงผสมติดของฝูงแม่โครีดนม จำนวนวันหลังคลอดถึงเป็นสัดครั้งแรกของฝูงแม่โครีดนม และอัตราการผสมติดซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จำนวนวันหลังคลอดถึงผสมติดของฝูงแม่โครีดนม ฟาร์มที่มีประสิทธิภาพการจัดการฟาร์มสูง ต้นทุนการผลิตต่ำ และแม่โครีดนมไม่มีปัญหาการสืบพันธุ์ จำนวนวันหลังคลอดถึงผสมติดของฝูงแม่โครีดนมควรมีค่าระหว่าง 75 ถึง 105 วัน ซึ่งทำให้จำนวนวันระยะตกกลูกของฝูงแม่โครีดนมเฉลี่ยในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา มีค่าระหว่าง 350 ถึง 380 วัน หากจำนวนวันหลังคลอดถึงผสมติดมีค่าต่ำกว่า 75 วัน หมายความว่าจำนวนวันระยะตกกลูกของฝูงแม่โครีดนมเฉลี่ยในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา มีค่าน้อยกว่า 350 วัน หากจำนวนวันหลังคลอดถึงผสมติดของฝูงแม่โครีดนมมีค่ามากกว่า 105 วัน หมายความว่าจำนวนวันระยะตกกลูกของฝูงแม่โครีดนมเฉลี่ยในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา มีค่ามากกว่า 380 วัน ซึ่งแสดงว่าแม่โครีดนมส่วนใหญ่ในฝูงมีปัญหาการผสมติด

การจัดการ : ด้านสุขภาพ

การเป็นสัดในโค (ต่อ)
(Bovine Oestrous Cycle)

การตรวจการเป็นสัดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผสมพันธุ์ในโค

ปัจจัยที่มีส่วนต่ออัตราการผสมติดในโคหรือปัญหาความสมบูรณ์พันธุ์ในโค มีประเด็นใหญ่ๆ ที่สำคัญคือ

1. การตรวจการเป็นสัด
2. การจัดเวลาเหมาะสมเพื่อการผสมเทียม
3. คุณภาพน้ำเชื้อแช่แข็ง เทคนิคการผสม และความสะอาด
4. การควบคุมโรคติดต่อทางการสืบพันธุ์ โรคที่มีผลต่อความสมบูรณ์พันธุ์และสุขภาพโดยทั่วไปของโค
5. การจัดการด้านอาหาร ไวตามิน แร่ธาตุ ที่เหมาะสมตามความต้องการของโค

ตัวในการเลี้ยงโคนมโคส่วนใหญ่จะใช้การผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อแช่แข็งจากพ่อพันธุ์ที่มีคุณภาพที่ผ่านการคัดเลือกแล้วว่าจะถ่ายทอดการให้น้ำนมในปริมาณมากกว่าฝูง และถ่ายทอดลักษณะที่ดีตามต้องการ นอกจากนี้ยังหลีกเลี่ยงปัญหาโรคติดต่อทางระบบสืบพันธุ์จากการผสมด้วยวิธีธรรมชาติ หลีกเลี่ยงปัญหาการจัดการที่ต้องเก็บพ่อโคไว้ในฝูงแม่โคตลอดจนอันตรายอันอาจเกิดขึ้นขณะขึ้นผสมทั้งต่อแม่โคและผู้เลี้ยง ทำให้ปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การตั้งท้องของแม่โคในฟาร์มขึ้นอยู่กับ การตรวจการเป็นสัดของเจ้าของฟาร์มหรือคนงานและทำการผสมเทียมได้ในเวลาที่ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นเกษตรกรหรือคนจับสัดของแต่ละฟาร์มมีความสำคัญต่อการทำให้โคมีอัตราการผสมติดสูงมากกว่าปัจจัยอื่นๆ

การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าแม่โค 2,500 ตัว ที่เกษตรกรแจ้งว่าโคไม่เป็นสัด เมื่อทำการตรวจระบบสืบพันธุ์พบว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของโคกลุ่มนี้มีมีรอบการเป็นสัดปกติ ในต่างประเทศแม่โคถูกคัตหึงเนื่องจากปัญหาทางระบบสืบพันธุ์ 8-10 เปอร์เซ็นต์ และสำรวจพบว่า 50 เปอร์เซ็นต์ของโคที่คัตหึงนั้นตั้งท้อง ในการศึกษาอีกหลายรายงาน ตลอดจนการศึกษาในบ้านเราให้ผลเช่นเดียวกัน แสดงถึงการผิดพลาดของการตรวจการเป็นสัดของแม่โค แสดงถึงการจัดการในฟาร์มที่ไม่ดีพอ การแสดงการเป็นสัดอาการการเป็นสัด ตลอดจนความยาวของรอบการเป็นสัดของแม่โคแต่ละตัวมีความแตกต่างกัน บางตัวจะแตกต่างจากรูปแบบทั่วไปของการเป็นสัด หากแม่โคสุขภาพไม่ดี ได้รับสารอาหารที่จำเป็นไม่เพียงพอ อาจพบการแสดงการเป็นสัดไม่ชัดเจนการตกไข่ช้า อย่างไรก็ตามการจดบันทึกของฟาร์มที่ดีและการฝึกการตรวจการเป็นสัดอย่างระมัดระวังของเจ้าของโค จะช่วยเพิ่มโอกาสการตรวจพบโคเป็นสัดและเพิ่มอัตราการผสมติดตั้งท้องของโคในฝูงให้สูงขึ้นถึง 10-20 เปอร์เซ็นต์ การผสมเทียมในเวลาที่ไม่เหมาะสมเป็นการเพิ่มอัตราการผสมไม่ติดให้แม่โคตัวนั้นและเป็นการเพิ่มการสูญเสียให้กับฟาร์ม โดยที่แม่โคตัวนั้นอาจไม่มีความผิดปกติแต่อย่างใด ในประเทศไทยมีรายงานการผสมเทียมในฟาร์มโคนมเกษตรกรรายย่อยและฟาร์มใหญ่ พบว่าโคส่วนหนึ่งถูกผสมเทียมในช่วงเวลาที่แม่โคมีระดับฮอร์โมนโปรเจสเตอโรนสูง ซึ่งแสดงถึงการทำการผสมเทียมในเวลาที่ไม่ถูกต้องแม่โคไม่เป็นสัดจริง การทำการผสมในเวลาไม่เหมาะสมจึงเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้โคผสมไม่ติดโดยที่แม่โคไม่มีความผิดปกติใดๆ

Dairy Activities News

วันที่ 26 เมษายน 2567 นายเดชา พิสุทธิวงศ์กร หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนมมอบหมายให้ นายสุชาติ เพ่งจันทิก หัวหน้ากองส่งเสริมการเลี้ยงโคนมเป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี2566 สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์คพระพุทธรบาท จำกัด โดยมี นายสนั่น ชัยจิรพันธ์ สหกรณ์จังหวัดสระบุรีเป็นประธานมีคณะกรรมการและสมาชิกเข้าร่วมประชุมจำนวน 104 ราย มีปริมาณน้ำนมดิบจำนวน 4.5 ตันต่อวัน ผลประกอบการได้กำไรสุทธิ 1,322,572.51 บาท ณ ห้องประชุมสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์คพระพุทธรบาท จำกัด ตำบลธารเกษม อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

วันที่ 30 เมษายน 2567 นางธิดารัตน์ มั่งดี หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม มอบหมายให้ นายอริวัฒน์ น้อยทิพย์ รักษาการหัวหน้าแผนกพัฒนาการเลี้ยงโคนม จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการทบทวนการใช้งาน Application Zyan Dairy Farm เพื่อการจัดการฟาร์มโคนม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้งาน และนำ Application Zyan Dairy Farm มาใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพฟาร์มเกษตรกร โดยมีนายแดนณรงค์ ทองอั้งตั้ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อ.ส.ค. เป็นประธาน และได้รับเกียรติจาก ผศ.น.สพ.ดร.มนกานต์ อินทรกำแหง และ ผศ.ดร.ฉัตรตระกูล สมบัติธีระ จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, นายพานิชย์ สดโคต กรรมการผู้จัดการ บริษัท ชินเทลลิเจนท์ จำกัด เป็นวิทยากรในการอบรมครั้งนี้ โดยมีพนักงานฝ่ายวิจัยฯ และฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สหกรณ์ในเขตพื้นที่ส่งเสริม อ.ส.ค. ภาคกลาง เข้าร่วมจำนวน 57 คน ณ ห้องประชุม 1 สำนักงานใหญ่ อ.ส.ค. อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี ผ่านระบบ VDO Conference และ Cisco WebEx ร่วมกับ สำนักงาน อ.ส.ค.ทุกภาค

วันที่ 14 พฤษภาคม 2567 นายสมพร ศรีเมือง ผู้อำนวยการ อ.ส.ค. มอบหมายให้ นายแดนณรงค์ ทองอั้งตั้ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อ.ส.ค. เป็นประธานประชุมวางแผนการส่งน้ำนมดิบเข้าสำนักงาน อ.ส.ค. ภาคกลาง ครั้งที่ 4/2567 โดยมี นาย เดชา พิสุทธิวงศ์กร หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการเลี้ยงโคนม นางธิดารัตน์ มั่งดี หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงโคนม อ.ส.ค. และนางสาวศศิธร เจาะจง นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา กรมปศุสัตว์ เข้าร่วมประชุม มีผู้แทนสหกรณ์โคนม/ ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบในเขตส่งเสริมการเลี้ยงโคนมภาคกลาง ที่ทำ MOU กับ อ.ส.ค จำนวน 17 แห่ง จำนวน 48 คน เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้อีกขึ้น ณ ห้องประชุม 1 สำนักงานกลาง อ.ส.ค. อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี

